

Sygn. akt III Ca 1194/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Roman Troll (spr.)

Sędzia SO Henryk Brzyżkiewicz

SO Magdalena Hupa-Dębska

Protokolant Marzena Makoś

po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 2019 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa T. C.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w T.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w R.

z dnia 22 grudnia 2017 r., sygn. akt I C 749/17

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie przeprowadzone przed Sądem Rejonowym w R. w części dotyczącej rozprawy z 22 grudnia 2017 r., i sprawę przekazuje temu Sądowi do ponownego rozpoznania, z pozostawieniem mu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego.

SSO Henryk Brzyżkiewicz SSO Roman Troll SSO Magdalena Hupa - Dębska

Sygn. akt III Ca 1194/18

UZASADNIENIE

Powód T. C. w pozwie przeciwko (...) S.A. w T. domagał się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego (nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z 28 września 2004 r. wydanego przez Sąd Rejonowy w R. pod sygn. akt IX Nc 4436/04) z uwagi na przedawnienie roszczenia.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu, gdyż całość roszczenia została wyegzekwowana.

Pismem z 8 listopada 2017 r. powództwo zostało zmienione – w miejsce żądania pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz 1102,64 zł tytułem zwrotu wyegzekwowanego świadczenia oraz zasądzenia kosztów procesu, a na wypadek oddalenia powództwa wniósł nieobciążanie go kosztami procesu. W uzasadnieniu podniósł, że wobec wyegzekwowania roszczenia koniecznym była zmiana powództwa i podtrzymał zarzut przedawnienia.

Pozwana wniosła o oddalenia zmienionego powództwa podnosząc, że bieg przedawnienia uległ przerwaniu w związku ze zgłoszeniem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności.

Wyrokiem z 22 grudnia 2017 r. Sąd Rejonowy w R., w sprawie o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, oddalił powództwo (pkt 1.); przyznał od Skarbu Państwa pełnomocnikowi z urzędu w osobie radcy prawnego G. B. 270 zł wynagrodzenie wraz z 62,10 zł podatku VAT, tj. łącznie 332,10 zł (pkt 2.); zasądził od powoda na rzecz pozwanej 143,50 zł tytułem zwrotu połowy kosztów procesu, a w pozostałym zakresie odstąpił od obciążenia powoda kosztami procesu (pkt 3.).

Orzeczenie to zapadło przy następujących ustaleniach faktycznych: 28 września 2004 r. Sąd Rejonowy w R., w sprawie prowadzonej z powództwa (...) sp. z o.o. w W. przeciwko T. C., wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym; sprawa dotyczyła opłaty dodatkowej za jazdę pozwanego bez biletu. Ta spółka 21 lutego 2012 r. złożyła wniosek o nadanie klauzuli wykonalności temu nakazowi zapłaty i 8 marca 2012 r. wydano postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności, a tytuł wykonawczy 20 marca 2012 r. doręczono jej pełnomocnikowi. Pozwana 21 października 2016 r. złożyła wniosek o nadanie klauzuli wykonalności temuż nakazowi zapłaty z zaznaczeniem przejścia uprawnień na nią, albowiem na podstawie umowy cesji z 11 czerwca 2014 r. nabyła wierzytelność z niego wynikającą. 14 listopada 2016 r. wydano postanowienie uwzględniające jej wniosek.

Przy tak dokonanych ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy, przywołując regulacje art. 840 k.p.c., art. 123 § 1 k.c., art. 124 § 1 k.c. i art. 125 § 1 k.c., uznał powództwo za niezasadne, gdyż zasądzone nakazem zapłaty roszczenie nie jest okresowe, a więc przedawnia się po upływie lat 10, ale przed upływem tego terminu wpłynął wniosek o nadanie klauzuli wykonalności i czynność ta spowodowała przerwanie biegu przedawnienia, zaczął więc on biec od nowa. Sąd Rejonowy orzekając o kosztach uznał pozwanego za stronę przegrywającą, ale na podstawie art. 102 k.p.c. zasądził od niego tylko ich połowę biorąc pod uwagę jego stan majątkowy i sytuację życiową, a nadto od Skarbu Państwa przyznał wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu powiększone o stawkę podatku VAT; co do tego ostatniego rozstrzygnięcia nie wskazano jego podstawy prawnej.

Apelację od tego wyroku złożył powód wskazując, że jest on tendencyjny i mija się ze stanem prawnym. Zaznaczył, że jazda bez biletu jest wykroczeniem, a jako taka, zgodnie z kodeksem wykroczeń, nie podlega wykonaniu jeżeli od daty uprawomocnienia się rozstrzygnięcia upłynęły 3 lata. Dlatego, jego zdaniem, gdy nakaz zapłaty uprawomocnił się 15 października 2004 r. to karalność wykroczenia ustała, bo 3 lata minęły 15 października 2007 r. Zaznaczył też, że jest to roszczenie okresowe, gdyż pozwana nalicza odsetki, a nawet koszty postępowania, zaś art. 118 k.c. mówi o trzyletnim przedawnieniu roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Jednocześnie powód wniósł o zwrot wszystkich kosztów.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie jako bezzasadnej i zasądzenie „(...) od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego (...)”.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Z akt sprawy wynika, że nie doręczono pozwanej odpisów pism powoda z 12 grudnia 2017 r. /k. 93/ oraz z 14 grudnia 2017 r. z załącznikami /k. 95-103/, a nie zostały one zwrócone powodowi. Nadto pełnomocnik z urzędu ustanowiony dla powoda wskazał, że wypowiedział mu on pełnomocnictwo - pismo dotarło do sądu 2 lutego 2018 r., a wypowiedzenia zostało złożone 26 stycznia 2018 r. /k. 117-118/.

Niezależnie od zgłoszonych w apelacji zarzutów zaskarżone rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego podlegało uchyleniu, a sprawa przekazaniu do ponownego rozpoznania, albowiem doszło do nieważności postępowania w zakresie rozprawy przeprowadzonej 22 grudnia 2017 r., na której zostało wydane zaskarżone orzeczenie. O tej rozprawie nikt nie został zawiadomiony, a w jej trakcie obecny był tylko powód (jego pełnomocnik także nie był o tej rozprawie zawiadomiony). Nieważność postępowania Sąd Okręgowy bierze pod uwagę

z urzędu (art. 378 § 1 k.p.c.).

Sąd Rejonowy na 22 grudnia 2017 r. wyznaczył termin ogłoszenia orzeczenia po zamknięciu rozprawy 13 grudnia 2017 r. O rozprawie wyznaczonej na 13 grudnia 2017 r. prawidłowo zostali zawiadomieni zarówno pełnomocnik powoda, jak i pełnomocnik pozwanej; na tej rozprawie nie był jednak obecny nikt za stronę pozwaną.

22 grudnia 2017 r. Sąd Rejonowy, zamiast dokonania ogłoszenia orzeczenia, wpierw otworzył zamkniętą rozprawę na nowo celem ustalenia sytuacji materialnej powoda i, pomimo nieobecności pozwanej oraz pełnomocnika powoda, a także braku zawiadomienia ich

o terminie tej rozprawy, odebrał od powoda oświadczenie o jego stanie majątkowym, zamknął rozprawę i ogłosił wyrok. Działając w ten sposób naruszył regulację art. 149 § 2 k.p.c., albowiem nie zawiadomił o terminie rozprawy pełnomocnika powoda i pełnomocnika pozwanego, a na terminie ogłoszenia orzeczenia tylko powód był obecny; nie było nikogo innego.

Pozbawienie strony możliwości działania ma miejsce wówczas, gdy z powodu wadliwości procesowych sądu lub czynności strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów postępowania, strona nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części, a skutki tych wadliwości nie zostały usunięte przed wydaniem orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2012 r., II PK 259/11, Lex 1243021).

W takim stanie faktycznym brak zawiadomienia pełnomocnika powoda i pełnomocnika pozwanej o rozprawie przeprowadzonej 22 grudnia 2017 r. spowodował pozbawienie stron możliwości obrony ich praw (dla powoda wówczas był ustanowiony pełnomocnik z urzędu), co doprowadziło do nieważności postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Trzeba bowiem pamiętać, że była to rozprawa bezpośrednio poprzedzająca wydanie wyroku. Strony nie mogą być zaskakiwane na terminie ogłoszenia orzeczenia tym, że sąd otworzy zamkniętą rozprawę i przeprowadzi jakiegokolwiek czynności, za wyjątkiem ogłoszenia orzeczenia. Rozprawa została zamknięta 13 grudnia 2017 r. i odroczone ogłoszenie orzeczenia, a to stanowi informację dla stron, że na terminie ogłoszenia orzeczenia tylko czynności związane z tym ogłoszeniem będą wykonywane, a nie jakiegokolwiek inne (por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2017 r., sygn. akt I UK 478/15, Lex 2242374, postanowienie Sądu Najwyższego z 19 czerwca 2015 r., sygn. akt IV CSK 101/15, Lex 1770891, postanowienie Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2001 r., sygn. akt II CKN 1408/00, Lex 1168698, wyrok Sądu Apelacyjnego w K. z 30 grudnia 1997 r., sygn. akt I ACa 512/97, Biul. SAKa 1998/2/25). Otwarcie rozprawy na nowo powoduje bowiem konieczność zawiadomienia o niej stron, stosownie do wymogów art. 149 § 2 k.p.c.

Z powyższych względów, niezależnie od zarzutów apelacji, na skutek nieważności postępowania – pozbawienia możliwości obrony praw stron na rozprawie 22 grudnia 2017 r., o której żaden z ich pełnomocników nie został powiadomiony – należało uchylić zaskarżone orzeczenie, znieść postępowanie w tej części oraz przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w R., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. w związku z art. 379 pkt 5 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c., należało orzec jak w sentencji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy doręczy pozwanej odpisy pism powoda z 12 grudnia 2017 r. / k. 93/ oraz z 14 grudnia 2017 r. z załącznikami /k. 95-103/, wyznaczy rozprawę – o czym powiadomi powoda oraz pełnomocnika pozwanej, a przed wydaniem orzeczenia przeprowadzi czynności dokonane na rozprawie 22 grudnia 2017 r. i umożliwi stronom przedstawienie stanowisk co do istoty sprawy. Wydając orzeczenie weźmie zaś pod uwagę, że sprawa dotyczy już roszczenia o zapłatę (zmieniono powództwo), a także pogląd prawny wyrażony przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 15 stycznia 2014 r. (sygn. akt I CSK 197/13, OSNC 2014/10/106) wskazujący, iż trzyletniemu przedawnieniu ulegają stwierdzone wyrokiem roszczenia o odsetki za opóźnienie należne i wymagalne po dniu uprawomocnienia się wyroku.

SSO Henryk Brzykiewicz SSO Roman Troll SSO Magdalena Hupa-Dębska